

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Kontradiktornost trestního řízení

Autor : Karolína Jurčová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jiří Mulák, Ph.D.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 87 stran

Datum odevzdání práce: květen 2023

1. Charakteristika tématu: *Vymezení zásady kontradiktornosti nebylo dosud v trestněprávní nauce završeno. Klíčovou otázkou stále zůstává, zda se tato zásada má uplatnit ve všech fázích trestního řízení, případně s jakou intenzitou. To platí i pro stadium před soudem, kde se při zachované dominantní úloze soudu jako garanta objasnění věci objevují prvky sporného typu řízení. Téma je náročné již proto, že vyžaduje srovnání se zahraničními úpravami. Dalším úskalím jsou četné změny procesních předpisů, jejichž vývoj není pro posluchače magisterského studia snadné zachytit. Předložená práce Karolíny Jurčové je obsáhlá a velmi precizní; představuje aktuální a zasvěcené shrnutí trvale aktuální problematiky. Autorka čerpala z širokého okruhu zdrojů s důrazem na odborné články a judikaturu.*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Práce má velmi přehlednou strukturu, kterou připomíná spíše příručky komentářového typu. Autorka postupuje ve svém výkladu logicky správně od pojmového vymezení zásady kontradiktornosti ke konkrétním projevům této zásady v jednotlivých fázích trestního řízení. Po stránce teoretické autorka správně uvádí, že zásada kontradiktornosti byla dříve spojována především s civilním sporným řízením. Zkoumá, jak se tato zásada prosadila i v řízení trestním. Autorka správně rozpoznala dvě různá pojetí v nauce, z nichž první spojuje zásadu kontradiktornosti s akuzací, resp. se spornou povahou řízení, zatímco druhé spatřuje smysl této zásady v právu obviněného být informován o všech důkazech, které mohou ovlivnit rozhodnutí, včetně práva o těchto důkazech v řízení diskutovat.

Diplomantka je s to shrnout stanoviska jednotlivých představitelů právní nauky a srozumitelně je porovnat; za přednost práce považují zohlednění prací mladších autorů. Autorce se celkem dobře podařilo vystihnout pojetí kontradiktornosti v judikatuře ESLP (zejména na příkladu rozsudků Brandstetter proti Rakousku a Mantovanelli proti Francii.). Podobně zdařile a zasvěceně autorka charakterizuje také judikaturu ÚSČR. Je přitom patrné, že autorka metodologicky správně dovede interpretovat tento typ judikatury.

Autorka se podrobně zabývá otázkou uplatnění zásady kontradiktornosti v přípravném řízení. Dospívá k závěru o jejím postupném posilování, přestože má přípravné řízení principiálně inkviziční charakter a převládají v něm jiné zásady (zejm. zásada vyhledávací). Autorka akcentuje právo obviněného na vyjádření ke všem skutečnostem, které se mu kladou za vinu, a k důkazům o nich. Správně zde autorka věnuje pozornost povinnosti policie objasnit obviněnému podstatu obvinění podle § 91 odst. 1 TR v návaznosti na článek 6 odst. 3 písm. a)

Úmluvy. Podobně se autorka zabývá také významem stížnosti proti usnesení o zahájení trestního stíhání. Za zdařilý považují i výklad věnovaný účasti obviněného a obhájce na úkonech vyšetřování. V něm autorka spatřuje mj. průlom do jinak neveřejné povahy přípravného řízení. Blíže autorku zajímá zejména právo obhajoby na kontradiktorní výslech svědka již v přípravném řízení. Autorka zajímavým a přínosným způsobem rozebírá konsekvence nepřipuštění účasti obhajoby při vyšetřovacích úkonech. Zdařile je zpracována otázka práva obhajoby nahlížet do spisů.

Cenným přínosem předložené práce je analýza tzv. skončení vyšetřování podle § 166 odst. 1 TR. Autorka si je vědoma úskalí současné úpravy a ustálené praxe policejních orgánů, pokud jde o právo obhajoby seznámit se v této fázi řízení s výsledky vyšetřování. Diplomantka ve svém rozboru zdůrazňuje, že obviněnému a obhájci musí být předložen k prostudování celý vyšetřovací spis. Čerpá bohatě z rozsudků ESLP, které se týkají zatajení důkazů před obhajobou. Zvláštní pozornost autorka věnuje požadavkům na kontradiktornost ve vazebním řízení a tzv. nedokladným a neopakovatelným úkonům.

Pokud jde o předsoudní stadium, autorka se zamýšlí nad různými modely trestního procesu. Výklad obsahuje cenné teoretické pasáže týkající se role soudu a stran, která představuje jedno ze zásadních kritérií pro odlišení inkvizičního a adverzárního modelu trestního procesu. V kontinentálním systému je soud vázán zejména zásadou materiální pravdy a zásadou vyhledávací. Jak správně autorka uvádí, je pro kontinentální model typická aktivní úloha soudu, jenž mimo jiné určuje také průběh hlavního líčení (tzv. judge led model). Naopak v adverzárním modelu zastává soud spíše pasivní roli, neboť je jakýmsi nestranným arbitrem rozhodujícím spor dvou stran a garantem spravedlivého procesu, kdy jsou to právě strany, které v tomto modelu objasňují skutkový stav a určují směr dokazování (tzv. party driven model).

Autorka zmiňuje kritiku aktivní role soudce ze strany části odborné veřejnosti. Poukazuje na to, že jakákoli důkazní aktivita v neprospěch obžalovaného může vzbuzovat dojem, že role soudu je být dalším protihráčem obžalovaného, který se jej snaží usvědčit a nikoli věc objektivně rozhodnout. Diplomantka podává velmi podrobný a zasvěcený komentář k jednotlivým fázím hlavního líčení a k procesním právním stran. Z důkazních prostředků soustředí pozornost na výslech obžalovaného. Ke kontradiktornímu výslechu svědka ve smyslu článku 6 odst. 3 písm. d) Úmluvy autorka správně uvádí, že nejde o právo na tzv. křížový výslech ve smyslu angloamerického práva. Řadu zajímavých poznatků diplomantka uvádí v souvislosti s výslechem utajených svědků, resp. s možností svědka vyslyšet za současného vykazání obviněného z jednací síně. Přínosem je také rozbor otázky součinnosti stran při dokazování v hlavním líčení, což je problematika, která je trvale aktuální.

Po formální stránce je práce na velmi dobré úrovni; poznámkový aparát je veden podle uznávaných pravidel. Autorka dobře ovládá odborný styl. Místy je text přetížen zkratkami a odkazy na právní přepisy na úkor plynulosti a srozumitelnosti sdělení. Velice oceňuji rozsáhlý závěr práce se shrnutím poznatků a úvahami de lege ferenda. Pokud bych měl práci učinit výtku po stránce metodologické, týkalo by se to zacházení s judikáty, z nichž autorka zpravidla využívá jen právní věty. Bylo by přínosem uvádět podrobnější okolnosti případu (procesní konstelace), které lze zjistit jak z odůvodnění rozsudků ESLP, tak z nálezů Ústavního soudu.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

Při ústní obhajobě může kandidátka odpovědět na dvě z následujících otázek:

Jaký důsledek z hlediska účasti obhajoby na úkonech přípravného řízení plyne ze skutečnosti, že má být v rámci vyšetřování vyslechnut policií svědek, který by mohl výpověď odepřít?

Co když svědek tvrdí, že má právo odepřít výpověď, ale nijak to nedokazuje? (Např. tvrdí, že by si přivodil trestní stíhání).

O kterých nařízených úkonech vyšetřování má policejní orgán povinnost vyrozumět obhájce i přesto, že obhájce o vyrozumění nepožádal?

Má také poškozený ve fázi skončení vyšetřování právo seznámit se spisem ve stejném rozsahu jako obviněný a jeho obhájce?

Co když před soudem vyjde najevo, že obviněný si při skončení vyšetřování neprostudoval spis?

Za jakých okolností půjde o vadu řízení?

Pokud máme tzv. utajené svědky, bylo by možné per analogiam utajit totožnost znalce nebo tlumočnicka?

Jak může obviněný a jeho obhájce reagovat na doručení obžaloby?

Jak se lze bránit proti tzv. sdělení podezření ve zkráceném přípravném řízení?

Lze závěrečnou řeč a poslední slovo obžalovaného sloučit?

Považuje se za výpověď obžalovaného jeho přednes ve veřejném zasedání u odvolacího soudu?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 10. června 2024

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce